

דבר המערכת

כתב העת "היה היה" הינו כתב עת סטודנטיאלי, אך הוא גם משמש כבית חם וקהילה לסטודנטים שלומדים בחוגים ההיסטוריים השונים. עבודת המערכת נעשית בהתנדבות על ידי סטודנטים וסטודנטיות מהחוגים ההיסטוריים, שנפגשים על בסיס דו-חודשי על מנת לדון בעבודות שהתקבלו במערכת. הגיליון שלפניכם הוא תוצר של עבודה מאומצת זו. המפגשים אינם משמשים רק בכדי לדון בעבודות המצוינות שמתקבלות במערכת, אלא כהודמנות לסטודנטים לשוחח זה עם זה על אתגרים, רעיונות ומחשבות על מהותו ותפקידו של ההיסטוריון.

דיוני המערכת סובבים תמיד את השאלה מהי עבודה היסטורית מצטיינת, מהו המחקר שערך סטודנט שראוי לפרסום, להכרה ולהוקרה. אנו שואלים את עצמנו האם החידוש המתודולוגי הוא החשוב ביותר, או שמא עבודת ארכיון מדוקדקת, האם רעיונות מקוריים וחדשניים ראויים לפרסום לפני הכול, או האם קודם כל יש לבחון אם הכותב עבד לפי כל כללי הכתיבה הראויים.

על השאלות הללו אפשר לענות עם שלל תשובות וגישות. אם יש עיקרון אחד ברור שמנחה את עבודת המערכת, הוא הניסיון להביא לקדמת הבמה עבודות שמראות עבודת מחקר רצינית ועמוקה, שלא מהססת לערער ולבקר היסטוריוגרפיה קיימת כאשר יש צורך בכך. עבודות סמינר הן מעצם הגדרתן עבודות מצומצמות בהיקפן ובשאלות שהן שואלות, אך אנו מחפשים את אלו שהעזו לשאול מעבר, ושמצאו תשובות שאינן מובנות מאליהן. המאמרים בגיליון זה שונים זה מזה. אך כולם עומדים בהגדרה של מחקרים מצטיינים. כותבי המאמרים העזו לשאול שאלות מעניינות וחזרו עם תשובות מרתקות.

מאמרו של חגי אולשניצקי עוסק בהתגייסות היהודית לצבאות רומא. הוא מראה, בעזרת ממצאים ארכיאולוגיים, חקיקה משפטית ותעודות מהתקופה, עד כמה התופעה הייתה רציפה וכיצד נראה שירות יהודי בצבאות הרומיים לאורך השנים.

אריאל ליבנה דן בשינוי שחל בתפיסה היהודית בסוף המאה ה־13 בטענה כי יהודים הם כהי עור ומכוערים ביחס לנוצרים, וכיצד הסבר מסורתי שראה בכיעור היהודי כעונש הקשור בגלות, הפך לטיעון המעיד על עליונותם המוסרית והדתית של היהודים.

אור בורשטיין מבקש לעשות חיבור מקורי בין פועלו של אוגוסטינוס, מאבות הכנסייה

הנוצרית, לבין הפסיכואנליזה של פרויד. הוא מראה כיצד מבנים מנטאליים הם בעלי חשיבות היסטורית, וכיצד הוגים שונים יכולים להשפיע זה על זה ממרחק מאות שנים. אלון רזניק שואל מדוע במהלך מלחמת העולם הראשונה בגרמניה, בוצע "טבח החזירים הגדול" וכיצד טבח זה מדגים את הפיכתו של החזיר לסמל האויב בגרמניה. הוא מראה כיצד צעדים תזונתיים ממשלתיים מהתקופה, שהתרחשו על רקע מאבק חברתי בין חקלאים לעירוניים, השפיעו על הפיכתו של החזיר לסמל לאויבים פנימיים וחיצוניים. ליליה שטדלר בוחנת את מבצע האלפבתיזציה בקובה משנת 1961, השנה הידועה כ-"שנת החינוך". מחקרה מבקש להראות כיצד הפעילות של הבריגדיסטים והבריגדיסטיות הצעירים והצעירות במהלך שנה זו יצרה קטגוריה חדשה בחברה הקובנית, הלמדן המהפכן. גיליון זה הנו גיליון 13 של כתב העת, שיוצא לאור בזכות תמיכתם של גורמים רבים. ברצוננו להודות לפרופסור יורם מיישר, ראש קרן דן מיישר המממנת את פעילות כתב העת לזכר בנו שהיה בוגר החוג להיסטוריה. על החסות האקדמית לכתב העת, ברצוננו להודות לד"ר איה אלידע. בהודמנות זו אנו רוצים להודות על הייעוץ המקצועי לגיליון זה, שניתן בהתנדבות על ידי מומחים ומומחות לנושאים השונים. לבסוף, תודה גדולה מגיעה לחברי וחברות מערכת 'היה היה', שהקדישו ממרצם, כישרונם וזמנם להוצאת הגיליון.